

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM

Hadtudományi Doktori Iskola

Tábi Levente alezredes:

**A rögtönzött robbanószerkezetek elleni védelem feladatrendszerének fejlesztése
a magyar honvédelem rendszerében**

Doktori (PhD) értekezés szerzői ismertetője
(TÉZISFÜZET)

Témavezető:

Dr. habil. Horváth Tibor alezredes

Budapest, 2024.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	3
1. A kutatási probléma megfogalmazása	6
2. Kutatási hipotézis	10
3. A kutatási célkitűzések.....	10
4. Kutatási módszerek és stratégiák	12
5. Az értekezés felépítése és az elvégzett vizsgálat leírása	13
6. Összegzett következtetések	14
7. Új tudományos eredmények.....	18
8. Eredmények gyakorlati hasznosítása	19
9. További kutatást igénylő területek	20
A SZERZŐ TÉMÁVAL KAPCSOLATOS PUBLIKÁCIÓI	22
ÖNÉLETRAJZ.....	25

BEVEZETÉS

A rögtönzött robbanószerkezet alkalmazása néhány évszázadra visszavezethető múlttal rendelkezik. A 20. század második felében, politikai beállítottságtól függetlenül, a különböző hadseregekben is oktatott és a katonai műveletek során alkalmazott eszközről van szó. A hidegháború idejében a rögtönzött robbanószerkezeteket meglepő aknaként nevezte a szakirodalom. Ebben az időszakban alapvetően a szembenálló konvencionális katonai erők és a katonai állomány ellen bevethető „támadó” fegyverként oktatták. Ezeket a robbanószerkezeteket jellemzően a műveleti területen alkalmazták, és nem vették igénybe, mint egy olyan veszélyforrást, amely gyanútlan civileket céloz meg.

A nagy nyilvánosság számára a rögtönzött robbanószerkezet (Improvised Explosive Device – IED) mint fegyver és valós veszély csak a 21. század legújabb kori fegyveres konfliktusainak eseményei hatására jelent meg. A statisztikai adatok alapján a konfliktusövezetekben exponenciálisan megnövekedett az IED támadások okozta veszteségek száma. Sőt az utóbbi időben és egyre több esetben, a civil lakosság is komoly veszélynek van kitéve az ilyen támadások miatt. Ezen túlmenően, ma már nemcsak a fegyveres konfliktusövezetekben alkalmazzák a rögtönzött robbanószerkezetekkel végrehajtott támadásokat, hanem egyre nagyobb valószínűséggel prognosztizálható, hogy ez a típusú veszély a biztonságosnak számító nyugati civilizáció életterében is megjelenik.

Az ISAF misszió veszteségeinek növekedésével a NATO a 2000-es évek elején létrehozta a Rögtönzött Robbanószerkezetek Elleni Tevékenységek (Countering Improvised Explosive Devices – C-IED) feladatrendszerét, amellyel a különböző rögtönzött robbanószerkezetekhez szervesen kapcsolható események kezelését, a veszélyforrás hatásainak csökkentését, illetve magának a veszélynek a megszüntetését tűzték ki célul.

Az iraki, majd később az afganisztáni missziók előrehaladtával az IED-támadások száma exponenciálisan megnövekedett. Ezek a támadási eljárások elsődleges veszélyt jelentettek a NATO missziókban, így a katonai műveletek céljainak jelentős része az IED által keletkezett veszélyhelyzet felszámolására, valamint az elszenvedett veszteségek kezelésére irányultak. A Magyar Honvédség műveleti felkészítésében is ebbe az irányba indultak el a felkészítési és kiképzési mechanizmusok, illetve a haditechnikai eszközök, berendezések és harcjárművek beszerzései is a műveleti területről érkező igények alapján valósultak meg (pl.: a tüzserész COUGAR-ok, MAXXPRO harcjárművek stb.).

A missziós feladatok „befejeztével”, a műveleti területről a szövetséges katonai erők kivonását követően, több NATO tagországban, így a Magyar Honvédségben is felerősödtek

azok a vélemények, hogy a jövőben katonai műveletek során már nem kell jelentős mértékben számolni az IED-k által keltett veszéllyel, valamint mivel a rögtönzött robbanószerkezetek által generált veszélyzónát a NATO elhagyta, a különböző C-IED felkészítésekre már nem lesz szükség. Ennek sodorvonalán a Magyar Honvédség sem számolt már a vezetői állomány C-IED felkészítésének jelentőségével.

Igaz, hogy szinte mindegyik résztvevő ország kivonta csapatait a fenti válságövezetekből, azonban sajnos a probléma, az IED-k által keltett veszély nem múlt el. Sőt, itt jelent meg a saját kontinensünkön, Európában. Az elmúlt évek, hónapok európai eseményei egyértelműen mutatják, hogy az IED alkalmazásával ma már nemcsak a válságövezetekben kell számolni, hanem az európai országokban is, ezzel megbontva a béke és biztonság több mint félévszázados európai nyugalalmát.

Ez komoly biztonsági kihívást teremtett Európa és ezen belül Magyarország számára is. Azzal viszont, hogy az IED által keltett veszély itt van a közvetlen környezetünkben, úgy vélem a Magyar Honvédségnek is át kell értékelnie a jelenlegi helyzetét, feladatrendszerét, valamint a kormányzati, a civil és a polgári biztonsági szervekkel létesített együttműködési feladatait.

Az IED-k okozta veszélyt csak úgy lehet eredményesen kezelni, ha sikerül annak tartalmát és mélységét is feltérképezni. Ha ismerjük az IED keltette veszély jellegét és a mértékét, képesek leszünk a megfelelő döntéseket meghozni, és ezzel a veszteségeket csökkenteni, a veszély hatásait mérsékelni vagy meg is szüntetni. Ezt a célt kell megjelölni annak érdekében, hogy a Magyar Honvédség képes legyen a C-IED feladatrendszerét felépíteni, integrálni és szükséges mértékben fenntartani.

Az afganisztáni és iraki katonai konfliktusok, majd a szíriai és az észak-afrikai, illetve az egész Közel-Keletet érintő biztonsági-katonai válsághelyzet megbélyegezte a nyugodt és békés körülményeket, valamint a társadalmi és gazdasági fejlődést kívánó nyugati civilizáció mindennapjait. A helyi és a regionális konfliktusok, a folyamatosan elmélyülő válságok és a fegyveres küzdelmek arra késztettek minden harcoló felet, hogy a modern kor technológiáját kihasználva és felhasználva vívják meg a harcukat.

A modern konvencionális nyugati haderővel szembetalálkozott a törzsi kultúrában, a vallási hagyományokban, illetve a fanatikus radikalizmussal megfertőződött fiatal nemzedék, akik a „Dávid és Góliát” harcához hasonló küzdelembe kezdtek bele, ki-ki a saját igazáért és hitéért. Az aszimmetria nyilvánvalóan látható és érzékelhető. Mégis a gyengébbnek tűnő fél egy olyan harceljárást kezdett alkalmazni a modern és fejlett haderővel szemben, amely alapjaiban bolygatta meg a fejlett művelettervezés és a műveletvezetés rendjét. Mondhatni, hangsúlyeltolódás következett be, átértékelődött a gyenge és az erős fogalomrendszere, a fejlett

és a körülményekhez jobban alkalmazkodni képes fegyveres erők közötti arányrendszer, illetve a biztonságba vetett hit, remény és bizalom kérdésköre is.

Az új harceljárás mód, amelyet az aszimmetria hozott életre, értelmezésem szerint a különböző improvizált jelleggel létrehozott és telepített robbanószerkezetek alkalmazását jelenti. Ez a veszély ugyan a 20. században realizálódott, de valójában jóval régebbi múlttal rendelkezik. Valójában az alkalmazásuk esetében most nem a reneszánszát látjuk, tapasztaljuk, hanem ebben a modern világban egy teljesen új megközelítésben jelent meg. A rögtönzött robbanószerkezet újkori alkalmazása először regionálisan, jellemzően a fegyveres konfliktus-övezetekben jelent meg, ellenben a 2010-es évek második felétől, a terrorizmus posztmodern korszakában kijelenthető, hogy világméretű fenyegetéssé vált.

Számos fejlett ország, illetve nemzetközi tömörülés, mint például az ENSZ, a NATO vagy az EU, észlelve a problémát és annak fejlődési tendenciáját intézményesített lépéseket tett ennek a világméretű fenyegetésnek a korlátozására, eredményességének és hatásainak csökkentésére, a veszteségek minimalizálására. Mivel Magyarország is tagja ezeknek a szervezeteknek, valamint a robbantásokkal elkövetett terrorcselekmények az országunkat sem kerülték el, ezért nekünk is fel kell vállalnunk a terrorizmus elleni fellépés szükségességét. Ezt a fellépést nemzeti ügyként kell kezelni. Mindazonáltal a terrorizmus egy összetett probléma, ezért a nemzeten belül is összefogásban, együttműködésben kell és lehet ellene fellépni. Ez különösen igaz az improvizatív jelleggel összeállított robbanószerkezeteket alkalmazó terrorszervezetek működése vonatkozásában és az általuk keltett veszélyhelyzet megfelelő és hatékony kezelése esetében.

2015-2019 között a NATO C-IED Kiválósági Központ állományába, vezénylés alapján hajtottam végre szolgálati feladataimat. Ugyan már előtte is találkoztam a rögtönzött robbanószerkezetek által manifesztálódott problémával és a NATO által adott kezdeti válaszlépésekkel, de valójában ezalatt a négy év alatt ismertem meg ennek a problémának a gyökerét és a megoldási lehetőségeit, amely legalább annyira bonyolult, mint esetenként maga a robbanószerkezet. Ahhoz, hogy eredményesen lehessen fellépni ellene, először meg kell ismerni nemcsak a robbanószerkezetet, hanem azt alkalmazó szervezetnek a működését, célját és kapcsolati rendszerét.

Erre úgy gondolom abban a négy esztendőben volt lehetőségem, hisz az általam vezetett NATO tanfolyamokon mélyebben megismerhettem a NATO-eljárások rendjét és annak kivetülését a harcászati, hadműveleti és stratégiai szintekre. Valós helyzetképet kaphattam az Ukrajnában levezetett tanfolyam során az ott zajló konfliktus szakmai területeiről, illetve egy

NATO projekt vezetése során a jordán nemzeti képességfejlesztésben való részvétellel sikerült tapasztalatot szerezni a nemzeti képességépítés nehézségeiről is.

Ezeknek a folyamatoknak a megismerése arra ösztönzött, hogy feltárjam, megismerjem a folyamatosan átalakuló veszélyforrással kapcsolatos magyar nemzeti álláspontot és a magyar megközelítést. Megítélésem szerint ennek a problémának a kezelésére a magyar haderőnek is fel kell készülnie. Meggyőződésem, hogy bizonyos területeken jó úton halad Magyarország és a Magyar Honvédség, viszont azt is látom, hogy vannak részterületek, amelyeken még fejlődést kell elérni. A célom, hogy részese legyek a nemzeti és kifejezetten a Magyar Honvédséget érintő megoldások kidolgozásában.

1. A kutatási probléma megfogalmazása

A különböző NATO missziók műveleti területein elszenvedett veszteségek növekedésével a NATO haderőknél kialakították a Rögtönzött Robbanószerkezetek Elleni Tevékenység (C-IED) feladatrendszerét, melynek célja a különböző robbanószerkezetekkel (IED) elkövetett események kezelése, a robbanószerkezetek által keltett veszélyforrás hatásainak csökkentése, illetve az IED-k által keltett veszélyhelyzetnek a megszüntetése volt. Mivel az IED-kal elkövetett támadások rendszeresek voltak és ezzel együtt a műveleti területeken a keletkezett veszteségek száma exponenciálisan növekedett, a katonai műveletek céljainak jelentős része a robbanószerkezetek alkalmazásával elkövetett támadások által keltett veszélyhelyzet felszámolására irányult.

A 2010-es évektől a Magyar Honvédség felkészítési rendszerében ugyancsak megjelent a különböző rögtönzött robbanószerkezetek által keltett veszéllyel kapcsolatos feladatok oktatása, illetve a harcászati szintű C-IED rendszabályok bevezetése. Sőt, a Magyar Honvédség nemzetközileg (kifejezetten a NATO által) is elismert szinten, aktív szerepet vállalt a harcászati szintű C-IED képzési képesség kialakításában, fejlesztésében és fenntartásában.

A személyes tapasztalatom és érzékelésem szerint, a missziós műveleti területről történt csapatkivonások hatásaként, sok más NATO tagországhoz hasonlóan, a Magyar Honvédségben is felerősödtek azok a vélemények, hogy jövőben már nincs kiemelt jelentősége a különböző C-IED felkészítéseknek, a képességek fejlesztésének, valamint a nemzeti C-IED kapacitások növelésének sem.

Ugyan a NATO erők alapvetően kivonultak azokból az országokból, ahol az IED alkalmazásával elkövetett támadások kiemelt veszélyt jelentettek, viszont a rögtönzött robbanószerkezetekhez köthető probléma, az IED-k alkalmazásával elkövetett merényletek

által keltett veszély sajnos nem múlt el. Az elmúlt években, hónapokban történt események egyértelműen mutatják, hogy az IED-k alkalmazásával ma már nemcsak a válságövezetekben kell számolni, hanem már a békés, demokratikus országokban is. Ez összességében komoly biztonsági kihívást jelent Európa és ezen belül Magyarország számára.

A missziós feladatokra történő felkészülések során a Magyar Honvédség megtette a legszükségesebb lépéseket és intézkedéseket, hogy a vezényelt állomány felkészülve érkezzen ki olyan műveleti területre, ahol az IED alkalmazásának lehetősége veszélyt jelent. Azzal viszont, hogy a veszély itt van a közvetlen szomszédságunkban, úgy vélem, a Magyar Honvédségnek is át kell értékelnie a jelenlegi helyzetét, feladatrendszerét, valamint a magyar kormányzati és biztonsági szervekkel, illetve egyéb civil szervezetekkel kötött együttműködési feladatait.

NATO megközelítésben a C-IED feladatok már átértékelődtek. A NATO C-IED doktrína (AJP-3.15 (C) – Allied Joint Doctrine for Countering Improvised Explosive Devices) szerint ezek a feladatok három, egymást támogató témakör köré csoportosíthatók: az „Hálózat Elleni Tevékenység”, a „Robbanószerkezet Megsemmisítése” (Eszköz hatástalanítására, megsemmisítésére irányuló tevékenység), illetve a „Saját Erők Felkészítése”. Ennek a három feladatkörnek az alapja a folyamatos „Megérteni és Feldolgozni” feladatok végrehajtása, amely alapkövetelmény ahhoz, hogy a fenti három szakfeladatkört eredményesen lehessen elvégezni. Ezért is váltott a NATO és annak néhány tagországa prioritást és most már nemcsak a robbanószerkezetre, mint eszközre és annak megsemmisítésére koncentrálnak, hanem a hangsúlyt sokkal inkább az IED-t alkalmazni kívánó szervezet, csoport működésének felderítésére, az IED alkalmazását megelőző cselekmények bekövetkezésének megakadályozására és ezáltal a veszély mérséklésének feladataira helyezi.

Megítélésem szerint, a NATO C-IED Kiválósági Központban eltöltött négy év tapasztalatai alapján, a NATO-ban meghatározó szerepet vállaló országokban az IED-t már nemcsak egy fegyverként értelmezik, hanem mint a műveleti környezetet alapvetően befolyásoló tényezőt. Mivel azonban az IED által keltett veszély és a szervezetszerű IED alkalmazás a közeli jövőben a mindennapjaink része lehet, ezért az IED-k által keltett veszélyt és az azt alkalmazni kívánó szervezetek működését a jövőbeni NATO műveletek egyik kiemelt kihívásaként kell kezelni.

Az AJP-3.15 (C)-ben a C-IED feladatrendszer meghatározása alapján a C-IED feladatok célja nem más, mint magának az IED-t alkalmazó csoport, szervezet megsemmisítésére, tevékenységének korlátozására, az IED-t alkalmazók rendszerszintű működéséhez szükséges feltételek befolyásolására irányuló műveletek összessége, azzal a céllal, hogy még a robbantás

bekövetkezését megelőzően sikerüljön az ellenséges, szembenálló csoport tevékenységére hatást gyakorolni. Ennek a feladatrendszernek a megismerése, tartalmának megértése ugyancsak fontos, hisz ezek a feladatok már jóval túlmutatnak a konvencionális haderő normál feladatrendszerén.

Az IED alkalmazásához szükséges eseményeknek valamikor, valahogyan, valahol be kell következnie. Még abban az esetben is, ha egy „magányos-farkas” jellegű elkövetőről van szó. Az afganisztáni és az iraki műveletekből szerzett tapasztalatok alapján úgy vélem igazolt, hogy egy szervezeti struktúrában működnek az IED-eket alkalmazó csoportok. Amennyiben az események, akár csak ha részeiben valósulnak meg, akkor ezek felderítésére, az események kapcsolatának feltérképezésére lehetőség van. Ha azt mondjuk, hogy az események felderíthetők, akkor azt is kijelenthetjük, hogy ehhez rendelkezésre áll az eszköz, szervezet és módszer is, amely ezeket a felderítési szakfeladatokat végre is tudja hajtani. Ezeket az eseményeket a harcászati szintű parancsnok már nem biztos, hogy látja, sőt, még az adott műveleti terület parancsnokának sem lesz mindenre rálátása és ráhatása, mivel egyes események már nem biztos, hogy az adott műveleti területen zajlanak, hanem olyan távolságokban és helyeken, ahova már a parancsnok a saját katonai erejével nem tud hatást gyakorolni.

Egy katonai műveletben inkább a katonai jellegű erőforrások kerülnek felhasználásra, míg egy stabil, demokratikus békeállapotban lévő nemzet vonatkozásában alapvetően nem a haderő, a hadsereg lesz a felelős az események felderítéséért, hanem azok a biztonsági és rendvédelmi szervek, illetve szolgálatok, amelyek a nemzeti értékek megőrzéséért és az állampolgárok biztonságának fenntartásáért az év minden napján felelősek. Ezért is helyez nagy hangsúlyt a C-IED feladatokban érintett nemzetközi közösség arra, hogy az IED alkalmazására specializálódott csoportok, szervezetek elleni harc kulcsa az együttműködés, az információk megosztása, valamint a készségek, jártasságok és a képességek kialakítása, a különböző szervezetek és szolgálatok közötti szinkronizált műveletek végrehajtására.

Ha a rögtönzött robbanószerkezetek által keltett problémát belehelyezzük a mai kor katonai műveletibe, ezen belül is a hibrid-hadviselés műveleti környezetébe, akkor egy még bonyolultabb helyzettel találjuk szembe magunkat. A hibrid-hadviselés műveleti környezetében minden kicsit más és eltérő, mint amit a megszokott konvencionális hadviselési formák során megszokhattunk és tapasztaltunk. Ma már a NATO vezetői szintjén is egy komplex, nemcsak katonai problémát látnak, hanem egy sok szereplős, többlépcsős és bonyolult mechanizmust. Ebben a „hibrid” műveleti környezetben az IED alkalmazásával végrehajtott támadások még komplexebbé, intenzívebbé teszik a probléma megértését és az arra adható válaszok

kialakítását. Így a „hibrid-IED-combo” műveleti helyzetnek a pontos feltérképezése még a NATO-n belül is tisztázásra szorul, valamint ebben a témakörben még további vizsgálatok szükségesek.

Ez alapján én úgy értékelem, hogy az IED elleni tevékenységek vonatkozásában fontos megvizsgálni és elemezni a Magyar Honvédség szerepét, feladatait is. Megítélesem szerint most már nem azt kell kutatni, hogy milyen módon tud a Magyar Honvédség az IED, mint robbanószerkezet ellen fellépni, hanem azt, hogy milyen együttműködést szükséges és célszerű kialakítani az illetékes társszervekkel és szervezetekkel annak érdekében, hogy egy esetleges IED által keltett veszélyhelyzetet a magyar haderő is rugalmasan és hatékonyan tudjon kezelni.

A Magyar Honvédség feladatrendszerét a 2012-ben kiadott Nemzeti Katonai Stratégiában fogalmazták meg. Ezek alapján a Magyar Honvédség alapfeladata Magyarország szuverenitásának biztosítása, a regionális konfliktushelyzet kezelése, a nemzetközi (NATO) követelmények alapján multinacionális kötelekekben feladatok végrehajtása, valamint együttműködés más szövetséges ország fegyveres szervezeteivel. Ezek zömmel katonai feladatok, de a biztonsági kihívások és azok potenciális megoldásai túlmutatnak a katonai szerepvállaláson.

Egy IED-k által keltett veszélyhelyzet kezelésében a hadseregen kívül más szervezetek bevonásával és együttműködésével kell megoldást találni, kormányzati szinten kell összehangolt lépéseket tenni, valamint állami szinten kell harmonizálni mindazon szereplők feladatrendszerét, amellyel a kitűzött célokat el lehet érni.

A NATO-n belül a C-IED feladatok legeredményesebb és leghatékonyabb metodikájának az átfogó (comprehensive), illetve a különböző szervezetekkel együttműködő (interagency) megközelítést tartják. Számos NATO országban léteznek már azok a nemzeti C-IED stratégiák, amelyek megfelelő alapot szolgálnak szakfeladatokba bevont nemzeti szervek, szervezetek feladatainak, felelősségeinek meghatározására. A nemzeti stratégiák mentén az egyes nemzetek képesek saját nemzeti C-IED képességeiket is kiépíteni, fenntartani és fejleszteni.

Az elmúlt években a Magyar Honvédség ismét belekezdett egy új haderőfejlesztési programba, ezért is tartom célszerűnek, hogy megvizsgáljam a nemzeti katonai C-IED képesség harmonizációját az össznemzeti C-IED elvekkel, elvárásokkal, illetve, hogy a modernizációs folyamat hogyan illeszkedik a szövetségesi C-IED koncepciókhoz.

Az utóbbi időben a hazai tudományos kutatások során egyre több publikáció és tudományos értekezés jelent meg C-IED témakörben. Ezek többsége harcászati megközelítésben vagy kifejezetten a robbanóeszközre fókuszálva vizsgálta a C-IED

problémakörét. Kutatásomban ezt a vizsgálati kört a hadműveleti, stratégiai és nemzeti szintre tervezem emelni és nem a robbanóeszközre, hanem a C-IED feladatrendszerre helyezem a hangsúlyt.

2. Kutatási hipotézis

A problémaként megfogalmazott kérdések vizsgálatával a kutatásom központi témájának feltárása érdekében a következő hipotéziseket állítom fel:

1. Feltételezésem szerint, nemzetközi megközelítésben az IED fogalomrendszere és az IED-t alkalmazó csoportok tevékenysége összefüggésben van, ellenben ez a kapcsolatrendszer nem jelenik meg a magyar katonai terminológiában.
2. Úgy értelmezem, hogy az IED-k által keltett veszély a világ jelentős részén jelen van, ellenben ennek nincs valós megnyilvánulása a magyar nemzeti és katonai stratégiákban és koncepciókban.
3. Érzékelésem szerint a C-IED feladatok relatíve új eleme az átfogó megközelítés, még nemzetközi megközelítésben is, a nemzeti oldalon ez az átfogó megközelítés a Magyar Honvédség szemszögéből ellenben nem érzékelhető.
4. Feltételezem, hogy egy nemzeti és katonai stratégia, koncepció szükséges, annak érdekében, hogy megfelelő keretbe tudja foglalni a nemzeti és annak katonai C-IED megközelítését és kezelését.

3. A kutatási célkitűzések

A kutatásom során arra törekedtem, hogy feltárjam azokat a nemzetközi és hazai elveket, törvényszerűségeket és koncepciókat, amelyek egyértelmű és világos képet adnak az IED-k által keltett veszélyről és az ellene foganatosítható rendszabályokról, intézkedésekről, valamint valós képességfejlesztési irányokról és lehetőségekről. Azt a célt tűztem ki, hogy az értekezésemben nem csak felsorolom a feltalált és beazonosított definíciókat, hanem azok elemzésével, kiértékelésével össze is hasonlítom őket egymással. Az elemző és értékelő feladatok végén a magyar potenciális C-IED elveket, egy nemzeti és/vagy katonai C-IED koncepció elvi megközelítését egy változatban felvázolom.

A disszertációm kidolgozásával igazolni kívánom, hogy:

1. szükséges az IED és az IED-k által keltett veszély fogalmi megértésén túl azok értelmezése, illetve tartalmi jelentésének mélyebb megismerése és elemzése;

2. szükség van átfogó nemzeti C-IED stratégiára, hogy képesek legyünk akár preventív jelleggel is reagálni az egyes IED-k okozta veszélyhelyzetekre, illetve a veszély minden szegmensének ismeretében képesek legyünk a védekezésben érintett szereplők között a feladatokat meghatározni és a felelősségi köröket szétosztani;
3. a magyar C-IED stratégia kialakításával Magyarország hozzá tud járulni mind a nemzeti, mind a regionális biztonság fenntartásához és tovább tudja erősíteni a nemzetközi elkötelezettségét a rögtönzött robbanószerkezetek által keltett veszélyhelyzet elleni harcban.

Megítélésem szerint a magyar nemzeti C-IED stratégia kereteinek, lényegi elemeinek bemutatásával fel tudom tární azokat a Magyar Honvédség számára fontos csatlakozási pontokat, amelyekkel a magyar haderő belső szabályzóit össze lehet hangolni a kormányzati szabályzókkal, valamint meg lehet határozni azt is, hogy a C-IED feladatok eredményes végrehajtása érdekében a Magyar Honvédségnek milyen együttműködést kell kialakítania a nemzeti és a nemzetközi szervezetekkel.

Az ok és okozati összefüggések feltárásával rá kívánok mutatni arra, hogy:

- a nemzeti C-IED stratégia a rögtönzött robbanószerkezetek elleni tevékenységek képességfejlesztésének motorja, valamint ennek a stratégiának a bázisán kialakítható és hatékonyan működtethető a különböző szervezetek közötti együttműködési rendszer;
- a Magyar Honvédség szabályzóinak harmonizációja (még nemzetközi viszonyrendszerben) elkerülhetetlen a Magyar Honvédség C-IED vonatkozású interoperabilitásának fejlesztéséhez.

A tudományos eredmények tekintetében a következő megállapításokat várom a disszertációm kidolgozásának lezárásakor:

- a releváns szakirodalmak feldolgozásával bebizonyítom, hogy a magyar szakirodalomban a C-IED fogalomrendszere csak a harcászati szintre elégséges, illetve igazolom, hogy a C-IED fogalom értelmezésével minden vezetési szinthez illő definíció bevezetése szükséges;
- a külföldi tapasztalatok felhasználásával, illetve Magyarország sajátosságainak figyelembevételével meghatározom a nemzeti C-IED stratégia lényeges elemeit, szereplőit és azok feladatait (egy változatban);

- feltárom azokat a Magyar Honvédségen belüli sajátosságokat, amelyek felhasználásával meg tudom határozni azokat a képességterületeket, amelyekkel a Magyar Honvédség C-IED területe vonatkozó interoperabilitása fejleszthető;
- képes leszek feltérképezni a Magyar Honvédség azon kapcsolatrendszerét, amely a nemzeti C-IED stratégiához, illetve az egyes kormányzati és egyéb nemzeti szervekkel, szervezetekkel történő együttműködések formai és tartalmi kialakításához elengedhetetlenek.

Másodlagos eredményként kutatásommal hozzá tudok járulni a magyar honvédelmi, rendvédelmi és biztonságpolitikai felsőfokú képzések C-IED témakörének fejlesztéséhez.

Igazolni kívánom, hogy egy átfogó, teljeskörű nemzeti C-IED stratégia létrehozásával közép- és hosszútávon megnyugtató módon lehet rendezni az egyes szereplők feladatait, felelősségeit és együttműködésük meghatározó elemeit. Ezen belül a Magyar Honvédség aktuális képet kap az IED-k által keltett veszélyek megoldásához.

4. Kutatási módszerek és stratégiák

A témám feldolgozásához a deduktív kutatási stratégiát tartom a legcélravezetőbbnek, mivel a már meglévő tapasztalatokat kívánom felhasználni annak meghatározásához, hogy milyen irányt célszerű Magyarországnak választania, hogy a Magyar Honvédség a lehető legjobban meg tudjon felelni a IED-k által keltett kihívásoknak.

Kutatási tevékenységemet az alkalmazott és kisebb mértékig az akciókutatás osztályába sorolom. Az alkalmazott kutatás lesz a meghatározó, mivel azzal a másodlagos céllal végzem a kutatási tevékenységemet, hogy feltárt összefüggések alapján a magyar C-IED rendszerben rámutassak azokra az elemekre, amelyek egy nemzetközi viszonyrendszerben a helyén vannak és azokra is, amelyek további fejlesztést, illetve átalakítást igényelnek.

Kutatási tevékenységem során több kutatási módszert is tervezek használni. A feltáró módszerek közül természetesen a dokumentumelemzést, mint elsőszámú módszert kívánom alkalmazni. A NATO és egyéb nemzetközi dokumentumok, valamint a jelenlegi magyar szabályzók harmonizációját tervezem feltárni, így bizonyítva azokat a magyar, ezen belül is a Magyar Honvédség által meghatározott szabályokat, amelyeket fel tudok használni a végkövetkeztetésemhez. Ezekkel a feldolgozott információkkal terveztem olyan további hazai vonatkozású eredményekhez, következtetésekhez fogok jutni, amelyekkel pontosítani tudom a Magyar Honvédség C-IED képességének jelenét és jövőjét.

Mivel a nemzetközi és a hazai C-IED szakirodalom folyamatosan bővül és átalakul, illetve a C-IED szakfeladatokon belül időközönként hangsúlyeltolódások is megfigyelhetők, ezért ezeknek a súlypontoknak a figyelmen kívül hagyásával, objektív módon elemeztem, értelmeztem és értékeltem az egyes szakterületeket és szakfeladatokat.

5. Az értekezés felépítése és az elvégzet vizsgálat leírása

A kitűzött kutatási céljaim eléréséhez felállított négy hipotézis igazolása vagy elvetése érdekében, az értekezésemet a bevezetést követően három fő tartalmi fejezetre tagoltam. Minden fejezet végén részkövetkeztetéseket vonok le, majd a dolgozat végén összegzett következtetésként foglalom össze a leírtakat. Ezt követi a tudományos eredmények közzétevése, felhasználhatósági területek megjelölése, illetve a további kutatásra javasolt témák kijelölése. A dolgozat fő részéhez öt melléklet tartozik, amelyből az elsőben a C-IED tanfolyamok rövid leírásával kiegészítő információkat közlök. Az ötödik melléklet az értekezés során használt rövidítéseket és azok magyar megfelelői találhatóak. Itt külön megjelöltem azokat a magyar fordításokat, amelyek még nem szerepelnek a magyar katonai terminológiai adatbázisában.

Az első fejezetben a rögtönzött robbanószerkezetek által keltett veszélyhelyzet biztonsági viszonyrendszerét értelmeztem. Annak érdekében, hogy az IED-k okozta problémát annak teljes mélységében tudjam elemezni, először, történelmi példákon keresztül, magát a robbanószerkezetek társadalomra, a célközösségre gyakorolt hatását értelmeztem. Ezen belül külön bemutattam, hogy az IED, mint fogalom ugyan tartalmazza a rögtönzés, improvizálás kifejezést, de a valóság az, hogy valójában már szinte semmi improvizatív jellege sincs ezeknek a robbanószerkezeteknek az alkalmazásában. Sőt arra is rámutattam, hogy egy IED-támadás mögött komoly tervező, szervező és előkészítő munka van, amely egy rendszerbe foglalva, jól megkomponált folyamatként működik. Az elemzésem célja az volt, hogy az IED fogalmának az eszközközpontú megközelítésén túl, igazoljam az IED-rendszer létét és lényegét, illetve bemutassam ennek a rendszernek a hadműveleti és a stratégiai tartalmát. A fejezet utolsó részében, a közelmúltban megtörtént események elemzésén keresztül arra kerestem a választ, hogy az IED-veszélyt miként érzékelik és értelmezik a különböző nemzetközi szervezetek, illetve Magyarország is.

A második fejezetben az IED-veszélyre adható válaszok elemzésével és legalább hadműveleti szintű elemzésével foglalkoztam. A NATO C-IED koncepciójának bemutatásával rámutattam azokra a meghatározó képességekre, amelyek nélkülözhetetlenek vagy legalábbis jelentős hozzáadott értékkel bírnak az IED elleni tevékenységek során. Egyesével értelmeztem

az C-IED főpillérjeinek feladatrendszerét, illetve külön bemutattam a három pillér talapzatát adó feladathalmazt. Az egyes C-IED feladatrendszert elemző alfejezetek végén javaslatokat fogalmaztam meg, amelyekkel a Magyar Honvédség C-IED képességét lehet kialakítani, fejleszteni, illetve tovább fokozni.

A záró fejezetben a magyar jogi szabályok rendszerét elemeztem és arra kerestem a választ, hogy az egyes nemzeti szabályzók miként foglalják keretbe és határozzák meg a C-IED feladatok kialakításának és fejlesztésének rendszerét. Azt is vizsgáltam, hogy ebben a nemzeti rendszerben a Magyar Honvédség hol helyezkedik el, milyen C-IED feladatai vannak. Magyarország Alaptörvényének elemzésével kezdtem, majd a magyar Nemzeti Biztonsági Stratégia és Nemzeti Katonai Stratégia bemutatása után a magyar honvédelmet érintő sarkalatos törvényeket értelmezésével zártam a nemzeti jogi szabályzók rendszerének bemutatását. Itt értékelésem szerint igazolást nyert, hogy ma nincs egy egységes magyar nemzeti C-IED stratégia, koncepció. A fejezet második felében a Magyar Honvédség belső szabályzóit elemeztem, valamint azokat az Együttműködési Megállapodásokat mutattam be, amelyek a C-IED téma szempontjából relevánsak. A fejezet zárórészében a nemzeti és katonai C-IED stratégia kialakításához fogalmaztam meg javaslatokat, illetve megfontolandó irányelveket.

6. Összegzett következtetések

A rögtönzött robbanószerkezetek és az általuk keltett veszély korunk egyik meghatározó problémájává vált. Sajnos nyíltan ki lehet jelteni, hogy az IED-veszély ma már nemcsak a válság- és háborúsövezetekben jelent biztonsági problémát, hanem ma már a nyugati civilizációban, a demokratikusan működő országokban is megjelent és szedi áldozatait. Ennek a témának a kutatása a nemzetközi környezetben már széleskörben folyik, ellenben a magyar tudományos közösség még számos részterületet nem dolgozott fel.

Kutatási tevékenységemmel azt a célt tűztem ki, hogy az IED harcászati megközelítésén túllépve, azokat a tényezőket, összefüggéseket és kapcsolati rendszereket tárom fel, amely az IED-t alkalmazó rendszert és annak működési mechanizmusát, valamint az IED-veszélyre adható C-IED válaszok, reakciók lehetséges eszközrendszerét tárom fel, elemzem és értékelem. Végző célként azt tűztem ki, hogy a magyar jogszabályi rendszer vizsgálatával sikerül bemutatnom azokat a csatlakozási pontokat, amelyekre építve egy nemzeti C-IED stratégiát lehet megalkotni, illetve ennek bázisán a Magyar Honvédség C-IED képességét tovább lehet formálni és ezzel a C-IED területen a magyar haderő interoperabilitását fejleszteni és erősíteni lehet.

Az első fejezetben végzet elemzéseimmel igazoltam, hogy a korunkban az IED-k alkalmazásában az improvizáció, a rögtönzés már a legkevésbé sem jellemző. Ma már ezeket a robbanóeszközöket, kifejezetten a válságzónákban, kisüzemi módszerekkel sorozatgyártással állítják elő, de az egyes robbanóeszközök elkészítéséhez szükséges leírásokhoz, a digitális eszközrendszerek felhasználásával, ma már „könnyen” hozzá lehet férni. Ezért arra a következtetésre jutottam, hogy az IED-k alkalmazása mögött egy strukturált rendszert, esetenként egy szervezetet lehet felismerni. Ennek a rendszernek az elemeit és azok kapcsolatrendszerét mutattam be és elemeztem, annak érdekében, hogy rámutassak a szervezet működési mechanizmusára és lényegi funkcióira.

Figyelembe véve, hogy az IED-rendszer még fogalomént sem került felismerésre a magyar viszonylatban, ezért szövegszerű javaslatként egy új definíció bevezetését javasoltam, amely az IED-problematikáját a harcászati szintről felemeli a hadművelleti és stratégiai szintre.

A fejezet záró részében az elmúlt időszakban a nemzetközi térben és hazánkban történt jelentősebb IED-eseményeket mutattam be és elemeztem. Ezzel rámutattam arra a tényre, hogy az IED-probléma ma már a nyugati társadalomban is testközelből érzékelhető, ezért ezzel a biztonsági tényezővel komolyan kell foglalkozni. Ezt elemezve feltártam, hogy a vezető és meghatározó nemzetközi szervezetek, az IED-veszélyt kritikus és a jövőre vonatkoztatva súlyos problémának látják. Hasonlóan a nemzetközi szervezetekhez, egyes nemzetek is hasonlóan veszélyesnek látják az IED-probléma globálissá válását. Ugyan Magyarországon az IED-kal elkövetett esetek száma nem jelentős, az elkövetések gyakorisága elenyésző, ettől függetlenül a magyar Nemzeti Biztonsági Stratégiában az IED-fenyegetettség világméretű elterjedését a magyar kormányzat is érzékeli és annak visszaszorítását támogatja.

A második fejezetben az IED elleni tevékenységrendszert vizsgáltam, azon belül is az elemzésem gerincét a NATO által kialakított C-IED rendszer alkotta. Természetesen más nemzetközi szervezetek C-IED megközelítését is elemeztem és megállapítottam, hogy elvi alapon ezek a szervezetek megegyező módon látják az IED-probléma kezelésének lehetőségeit, ellenben egyes részeiben filozófiai eltérések is megtalálhatók, mint például az ENSZ, a saját missziójában, nem támogatja a nyílt és offenzív hálózatelleni tevékenységek műveleteit. Mindazonáltal a C-IED feladatokban érintett szervezetek és nemzetek stratégiai szinten a rögtönzött robbanóeszközök elleni tevékenységek lényegét az együttműködésben, a koordinációban, valamint az információk megosztásában látják megvalósíthatónak.

Nemzetek vonatkozásában végzett vizsgálataim során megállapítottam, hogy az adott nemzetet ért IED-fenyegetés típusa és jellege jelentős mértékben meghatározza az adott ország reakcióit, képességépítését, valamint az együttműködési kialakítására vonatkozó készségeit is.

Az elemzésem során viszont arra a következtetésre jutottam, hogy a nemzeti C-IED stratégia kialakítása jellemzően az IED-k által keltett globális veszély felismerésétől, nem pedig az adott ország valós fenyegetettségétől függ.

A NATO C-IED doktrína elemzésén keresztül, bemutattam a C-IED feladatok („Robbanószerkezet Megsemmisítése”, „Erők Felkészítése”, „Hálózat Elleni Tevékenység” és a „Megérteni és Feldolgozni”) lényegi értelmezését, valamint bizonyítottam a C-IED megközelítés komplexitását. Elemzésemmel igazolást nyert, hogy a rögtönzött robbanóeszközök által keltett probléma nem pusztán egy harcászati helyzet, hanem minden vezetési szinten megjelenő összetett kihívás.

A Robbanószerkezet Megsemmisítése feladatok elemzésekor azt a következtetést vontam le, hogy az IED-veszély csökkentése érdekében a robbanóeszköz megsemmisítésének feladatait is összhaderónemi megközelítésben kell felfogni. Igazoltam továbbá, hogy ezt a feladatrendszer támogató képességek összességében nem lesznek képesek az IED-veszély csökkentésére, megszüntetésére, viszont jelentősen hozzá tudnak járulni a meghatározott C-IED végállapothoz.

Az Erők Felkészítése feladatok elemzésekor azt bizonyítottam, hogy ez egy többlépcsős, komplex, minden vezetési szinten megjelenő feladatrendszer, amellyel egymásra épülő jelleggel lehet képességeket kialakítani és meglévő képességeket fejleszteni is. A NATO rendszerében az Erők Felkészítése feladatrendszerének igen fontos eleme a Tapasztalat-Feldolgozás. Bemutattam, hogy a Tapasztalat-Feldolgozás folyamata hozzájárul az IED-veszély elleni küzdelemhez, valamint a feldolgozott tapasztalatok mind a harcászati, mind a hadműveleti és a stratégiai szinten is hozzáadott értékkel bírnak.

A C-IED harmadik kulcs feladatcsomagja a Hálózat Elleni Tevékenység feladatterület. Ez találtam a legkomplexebbnek, illetve a leginkább proaktív feladatrendszernek a C-IED vonatkozásában. Igazoltam, hogy a Hálózat Elleni Tevékenység területén az IED-t alkalmazó rendszerek, szervezetek és hálózatok elemeinek beazonosítása kulcsmomentum, ami a katonai, a polgári és a civil szervezetek együttműködését, tevékenységük összehangolását és legfőkébb a szervezetszintű feladatok koordinált végrehajtását kívánja meg. Ez egyben azt is jelenti, hogy a Hálózat Elleni Tevékenység feladatrendszer területén van a legnagyobb befolyása a mindenkori politikának, a kormányzati szektornak, illetve a nemzetközi együttműködésnek is. Ennek a területnek az elemzésével igazolni tudta, hogy megfelelő nemzeti és nemzetközi jogi háttér nélkül nem lehet sem regionálisan, sem nemzeti, sem nemzetközi szinten hatékonyan fellépni az IED-veszély ellen.

A C-IED feladatok eddigi magyar tudományos értekezéseiben még soha senki nem elemezte a három C-IED pillér alapját szolgáló „Megérteni és Feldolgozni” feladatrendszer. Pedig ez a terület igen fontos szerepet játszik a C-IED főfeladatok eredményes végrehajtása szempontjából. A Megérteni és Feldolgozni feladatok figyelme az IED-rendszerre és az IED-hálózatra és azok működési mechanizmusaira irányul. Egyik legfontosabb feladata az információ-megosztás, amely képesség kulcseleme a C-IED feladatok sikerének.

Minden egyes alfejezet végén, az egyes C-IED pillérek vonatkozásában javaslatokat fogalmaztam meg a Magyar Honvédség C-IED képességének, hatékonyságának és interoperabilitásának fejlesztése érdekében. Megalkottam a Megérteni és Feldolgozni feladatrendszer C-IED megközelítésű definícióját, amelynek bevezetés azért szükséges, hogy a Magyar Honvédség hadműveleti vezetési szintjén is értelmezni lehessen ezt az összetett C-IED feladatot.

Az utolsó fejezetben a C-IED feladatokra vonatkozó és vonatkoztatható magyar jogszabályi rendszert vizsgáltam, mutattam be és értékeltem. Bemutattam, hogy az Alaptörvény és módosításai nem tartalmazzák az IED-veszélyre és annak kezelésére utaló megfogalmazásokat, viszont kellő keretet adnak a szakmai alapon kiadandó sarkalatos törvényekhez és egyéb jogi szabályozókhoz.

Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája és a Nemzeti Katonai Stratégiája ugyan nem része a jogszabályi hierarchiának, viszont ezek meghatározó dokumentumok a sarkalatos törvények és szakági intézkedések értelmezéséhez. A stratégiák elemzéskor igazolni tudtam, hogy jelenleg nincs magyar összemzeti C-IED stratégia, ellenben tartalmazzák olyan iránymutatásokat, amelyek kellő keretet biztosíthatnak egy C-IED feladatrendszer kialakításához.

Bizonyítottam, hogy a honvédelem nem a honvédelmi tárca és a Magyar Honvédség kizárólagos felelőssége, ami azt is jelenti, hogy minden érintett polgári és civil szervnek és szervezetnek együttműködésben kell a honvédelemmel kapcsolatos feladatrendszer megoldani. Ezt azt is jelenti ellenben, hogy egyes C-IED képességeknek meg kell jelenniük a magyar haderő képességcsomagjában, máskülönben nem lesz képes más nemzeti C-IED képességgel együttműködni, valamint a nemzetközi környezetben, a szövetséges erőkhöz C-IED feladataiban eredményesen szerepet vállalni. Ezáltal bizonyítottam azt is, hogy a nemzeti C-IED képességet és a nemzetközi szerepvállalást nem lehet külön választani. A stratégiák elemzésének végén igazoltam, hogy a magyar haderő C-IED képességét és az együttműködési rendszerét békeállapotban kell kiépíteni, hisz ezzel lehet az átfogó és összkormányzati megközelítést a leghatékonyabban és legeredményesebben elérni.

A honvédelmet érintő sarkalatos törvények bemutatása során rámutatta, hogy a 2021-ben megjelent új honvédelmi, illetve az új Védelmi és Biztonsági Tevékenységek Összehangolásáról szóló törvény. Ezek a jogszabályok egy új helyzetbe hozzák a Magyar Honvédséget, ami a C-IED képességek és feladatok integrálásának is nagyobb lehetőséget biztosíthat a jövőben. Az érvényben lévő együttműködési megállapodásokat az új jogszabályozás miatt szükséges felülvizsgálni, mivel a C-IED feladatrendszer ezek nem tartalmazzák.

A Magyar Honvédség belső szabályzóinak elemzésével bizonyítottam, hogy a stratégiai szinten megalakított C-IED Munkacsoport csak a békevezetés egyes részfeladatira tudott hatással lenni a haderő C-IED képességkialakításában, illetve a képességek további fejlesztésére nem volt hatással. A HVK C-IED Intézményesítési Konceptió elemzésekor igazoltam, hogy ez az ügyszer csak és kifejezetten a Magyar Honvédség képességeit veszi számba, civil és kormányzati szektort és azok képességeit teljesen kizárja a koncepcióból. Így ez a dokumentum, a véleményem szerint, elveszítette azt a funkcióját, hogy a Magyar Honvédség stratégiai szintű, az átfogó C-IED szemléletet követő stratégiája lehessen.

Mindezek ellenére úgy vélem, hogy a Magyar Honvédségnek rendelkezni kell egy átfogó, akár az össznemzeti érdekeket is képviselő, C-IED stratégiával, koncepcióval. Ennek az elvnek a vonalán indulva a fejezet végén javaslatokat fogalmaztam meg a nemzeti és a katonai C-IED stratégia koncepcionális kialakítására.

7. Új tudományos eredmények

1. Az elemzések alapján bizonyítottam, hogy az IED fogalomrendszere több és komplexebb, mint ahogy ma a magyar katonai szakterminológiában szerepel. Erre a komplexitásra utalva tettem javaslatot egy új, az IED-rendszert is magába foglaló, illetve a hadműveleti és stratégiai szinten is alkalmazható definíció bevezetésére.
2. Elemzéseimmel igazoltam, hogy a világméretűvé fejlődött IED-veszélyt az országok és meghatározó nemzetközi szervezetek érzékelik, azonban ezt a veszélyt a magyar kormány csak áttételesen veszi számításba. Igazoltam tovább, hogy míg nemzetközi szinten az IED által keltett veszély kezelésére általában az összkormányzati megközelítés a jellemző, addig Magyarországon az IED-veszély stratégiai szintű kezelésére nincs kidolgozott terv, koncepció.

3. Bizonyítottam, hogy a C-IED feladatokhoz kialakított képességek együttes és összehangolt alkalmazása teszi lehetővé az IED-veszély átfogó megközelítését, valamint képes biztosítani az IED-rendszer elleni hatékony fellépést. Elemzésemmel igazoltam, hogy a Magyar Honvédségnél az átfogó megközelítés szemléletének hiánya jelenleg nem teszi lehetővé az IED-veszély komplex módon történő kezelését.
4. Igazoltam, hogy a nemzeti C-IED stratégia kialakítása azért szükséges, hogy a Magyar Honvédség a haza védelme, illetve a nemzetközi környezetben végrehajtandó feladataihoz valós össznemzeti C-IED képességeket tudjon felajánlani és biztosítani. Bizonyítottam, hogy az IED-veszély ellen nemzeti szinten csak összkormányzati fellépéssel, összefogással és együttműködésben lehet átfogó módon és hatékonyan védekezni.

8. Eredmények gyakorlati hasznosítása

1. Az IED-rendszer/hálózat fogalmának és tartalmi lényegének bevezetésével a magyar nemzeti védelmi rendszeren is meg lehet nevezni a Hálózat Elleni Tevékenységek tervezéséhez és szervezéséhez szükséges felelősöket és a feladatrendszerüket. Ezeknek a fogalmaknak és tartalmuknak a bevezetésével a probléma komplexitásának felismerése, illetve az átfogó megközelítési szemlélet megjelenése és alkalmazása várható.
2. A magyar katonai szakterminológiában a teljes C-IED fogalomrendszerének és tartalmi értelmezésének pontosításával minden érintett vezetési szinten tartalmában egységes megközelítést lehet alkalmazni, valamint a műveltek tervezését, szervezését és vezetését, akár nemzetközi környezetben is hatékonyabban lehet végrehajtani.
3. A C-IED képzési és kiképzési rendezvényeknél már nem csak a harcászati, egyes harcos felkészítésének tematikája kerül rögzítésre, hanem a törzsek felkészítésének rendszerébe is bekerül a különböző IED-helyzetek kezelésének a gyakorlása. A különböző törzsvezetési gyakorlatokon a C-IED komplex feladatrendszerének begyakorlásával a harcászati, a hadművelti és a stratégiai szinten létrehozott törzselemek összehangoltan és egymást kiegészítve képesek lesznek az IED-veszély által keltett körülményeket hatékonyan kezelni.

4. A felvázolt elvi kompetenciák és a szakmai alapú keretek felhasználásával a nemzeti és a katonai C-IED stratégia megalkotásához szükséges feltételek rendelkezésre állnak. A nemzeti érdekek alapuló koncepció alapján, ezek összehangolásával az össznemzeti együttműködések kialakíthatók és a nemzeti szintű átfogó megközelítés elérhető.
5. A Magyar Honvédség C-IED vonatkozású belső szabályzóinak felülvizsgálatával és átdolgozásával, illetve a nemzeti haderő C-IED képességsomagjának kidolgozásával egy átlátható és működőképes rendszert lehet kialakítani. Ezzel a Magyar Honvédség az IED-rendszer ellen folytatott küzdelemben képes lesz a nemzeti érdekek mentén, a NATO szövetségesi ajánlások és elvárások szerint interoperábilis és hatékony képesség-halmazt felmutatni.

9. További kutatást igénylő területek

Az értekezésem, a kutatott téma komplexitása miatt, számos olyan területet és témát nem érintett, amelyeket további önálló kutatómunkával fel lehet dolgozni. A különböző részterületek felkutatása, elemzése és részleteinek megismerése céljából a következő témák, területek kutatását javaslom:

1. A különböző vezetési szintekre vonatkozóan milyen képzési és kiképzési mechanizmus szükséges a Magyar Honvédség C-IED képességeinek fejlesztéséhez. Hogyan tud a magyar C-IED kiképzési rendszer még jobban igazodni a NATO C-IED követelményeihez. Milyen módszerekkel és eszközrendszerekkel lehet a parancsnoki és törzsvezetési gyakorlatokba bevezetni a C-IED komplex feladatrendszerét.
2. A C-IED átfogó megközelítés civil szektort érintő feladatrendszere. Hogyan lehet a C-IED területét érintő együttműködést kialakítani a különböző társfegyveres szervek, valamint a hazavédelmében érintett civil szervezetek között, békeállapotban és a különleges jogrendi helyzetekben.
3. A nemzeti stratégiák, a honvédelmet érintő új sarkalatos törvények és a miniszteriális szakintézkedések hatásai a magyar C-IED képességek kialakítására, fejlesztésére és fenntartására.

4. A Katonai Átvizsgálás/Kutatás (Military Search – MILSearch), valamint az Út aknamentesítés (Route Clearance) helye, szerepe és kialakításának lehetőségei a Magyar Honvédség rendszerében.

5. A magyar C-IED képességek miként támogathatja, járulhat hozzá a NATO többnemzeti műveleteinek sikeréhez. Milyen C-IED képességet kell kialakítani és működtetni egy expedíciós haderőben, illetve egy NATO 5. cikkely szerinti művelethez.

A SZERZŐ TÉMÁVAL KAPCSOLATOS PUBLIKÁCIÓI

Egyszerűs írásművek:

1. TÁBI Levente: *Távoktatás a Rögtönzött Robbanószerkezetek Elleni Védelem (C-IED) területén*; Hadtudományi Szemle, 11. évfolyam, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Budapest, 2018. 2. szám, 347-363. oldal, ISSN 2060-0437.
2. TÁBI Levente: *Támadás improvizált robbanóeszközzel a levegőből*, Honvédségi Szemle, 147. évfolyam, Zrínyi Kiadó, Budapest, 2019/A. 1. szám, 46-53. oldal, ISSN 2060-1506.
3. TÁBI Levente: *Az üreges töltet fejlődése, valamint ezek alkalmazása a XXI. szd-i IED támadások során I. rész*; Haditechnika, 53. évfolyam, Magyar Honvédség, Budapest, 2019. 4. szám, 23-26. oldal, ISSN 0230-6891.
4. TÁBI Levente: *A Magyar Honvédség és a NATO Rögtönzött Robbanóeszközök Elleni Kiválósági Központ (NATO C-IED COE) kapcsolata*; Honvédségi Szemle, 147. évfolyam, Zrínyi Kiadó, Budapest, 2019/B. 5. szám, 88-101. oldal, ISSN 2060-1506.
5. TÁBI Levente: *Az üreges töltet fejlődése, valamint ezek alkalmazása a XXI. szd-i IED támadások során II. rész*; Haditechnika, 53. évfolyam, Magyar Honvédség, Budapest, 2019. 5. szám, 11-14. oldal, ISSN 0230-6891.
6. TÁBI Levente: *Evolution of the C-IED Staff Officers Course*; Hadmérnök, 14. évfolyam, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Budapest, 2019. 1. szám, 61-71. oldal, ISSN 1788-1919.
7. TÁBI Levente: *A nemzetbiztonsági szolgálatok és fegyveres szervek együttműködésének tanulságai*; Szakmai Szemle, 17. évfolyam, Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, Budapest, 2019. 4. szám, 179-190. oldal, ISSN 1785-1181.
8. TÁBI Levente: *Comprehensive Package for strengthening Jordanian C-IED defence capabilities*; In: Explosives Detection, Ed: CAPINERI, Lorenzo és TURMUS, Eyup Kuntay, Springer International Publishing, 2019. NATO Science for Peace and Security Series, 198-207. oldal, ISSN 1874-6500.
9. TÁBI Levente: *Comprehensive approach in the C-IED from the Armed Forces' point of view*; Faculty of Military Leadership University of Defence in Brno, 15th Annual Doctoral Conference on the topic: New Approaches to State Security Assurance, 2021; 258-266. oldal, ISBN 978-80-7582-104-1 (e-kniha).
10. TÁBI Levente: *Közép-európai Többnemzeti Hadosztály-Parancsnokság megalakítása és annak műszaki kérdései*; Hadtudomány, 32. évfolyam, Magyar Hadtudományi Társaság, Budapest, 2022. 3. szám, 110-127. oldal, ISSN 1588-0605.

Többszerzős írásművek:

1. Torsten GOTTLIEB – Philippe BELDA – Jose Lopez NAVARRO – Dragos GHEORGHE – Niklas TORNESJO – Levente TÁBI: *C-IED Education and Training – The Way Forward*; COUNTER-IED REPORT, Winter 2016/17, Delta Business Media Limited, London, 2017; 25-32. oldal, ISSN 2050-6740.
2. HORVÁTH Tibor– TÁBI Levente: *Support capabilities to supplement C-IED mission. PART I*; REVISTA Academiei Forțelor Terestre, Vol. 27. Nr. 2 (106), Sibiu, 2022; 154-161. oldal, ISSN 2247-840X.
3. HORVÁTH Tibor ezredes – TÁBI Levente alezredes: *A rögtönzött robbanóeszközök elleni tevékenység kiegészítő- és támogatóképességei*; Honvédségi Szemle, 150. évfolyam, Zrínyi Kiadó, Budapest, 2022. 3. szám, 58-73. oldal, ISSN 2060-1506.
4. HORVÁTH Tibor – TÁBI Levente: *Counter-Improvised Explosive Devices (C-IED) mission support capabilities*; Hadtudomány, 33. évfolyam, Magyar Hadtudományi Társaság, Budapest, 2023. 3. szám, 15-31. oldal, ISSN 1588-0605.

Előadások, konferenciák:

1. SÜTŐ Ákos: *A rendészet és a honvédelem közös sajátosságai a különleges jogrend bevezetésekor*; A hadtudomány és a 21. sz. konferencia, opponencia, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2018.02.21-22.
2. TÁBI Levente: *Comprehensive Package for Strengthening Jordanian C-IED Defence Capabilities*; NATO SPS: Proceedings of the NATO Advanced Research Workshop on Explosives Detection, Firenze, Olaszország, 2018.10.17-18.
3. SZATAI Zsolt József: *A rögtönzött robbanószerkezetek felderítésének lehetőségei*; A hadtudomány és a 21. sz. konferencia; opponencia, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2019.02.27-28.
4. TÁBI Levente: *Közép-európai Többnemzeti Hadosztály-Parancsnokság megalakítása és annak műszaki kérdései*; NATO 2030, MHTT konferencia, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2021.10.27.
5. Levente TÁBI (Hungary): *Comprehensive approach in the C-IED from the Armed Forces' point of view*; Faculty of Military Leadership University of Defence in Brno, 15th Annual Doctoral Conference; New Approaches to State Security Assurance, online Konferencia, 2021.12.11.

Pályázat Q4 kategóriás folyóiratközlemény:

1. TÁBI Levente: *Comprehensive Package for Strengthening Jordanian C-IED Defence Capabilities*; NATO SPS Series – B: Physics and Biophysics: „*Explosives Detection*”, SPRINGER published in Cooperation with NATO ESCD, 2019; 198-207. oldal, ISSN 1874-6500.

ÖNÉLETRAJZ

Tábi Levente alezredes 1970. októberében született. Gimnáziumi érettségét követően 1989-ben kezdte meg katonai tanulmányait, a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán, Szentendrén, a műszaki útépítő szakon.

1992-ben avatták hadnaggyá és Hódmezővásárhelyen az MH 62. Bercsényi Miklós Gépesített Lövészdandár, Műszaki Század állásépítő szakaszparancsoki beosztással kezdte meg tiszti pályafutását. 1993-ban kinevezték a Műszaki század parancsnokává és további négy évig volt a század parancsnoka. Ez idő alatt 1996-97-ben elvégzett egy 12 hónapos intenzív angol nyelvtanfolyamot, valamint 1995-98. között megszerezte a mérnök-tanári másoddiplomáját a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Hadtudományi Kar, Szentendrei kampuszán.

1997-ben a dandár 1. Lövészszázalój törzsébe helyezték át, műszaki tiszti beosztásába. 2000-ben sikeres pályázat eredményeként 9 hetes angol előkészítő tanfolyamon vett részt az Egyesült Államokban, San Antonióban, Texasban, majd ezt követően eredményesen elvégezte a 18 hetes műszaki tiszti haladó tanfolyamot az amerikai MANSCEN bázisán, Fort Leonard Wood-ban, Missouriban.

Amerikai tanulmányaiból hazaérkezve a MH 62. Bercsényi Miklós Gépesített Lövészdandár, Hadművelési Főnökségen kapott beosztást. Ezen beosztás ellátása mellett egyben a dandár rangidős műszaki tiszti feladatait is végrehajtotta. 2002-ben megbízták a Hadművelési Főnökség, Tervező részlegének vezetésével, amelynek feladatait 2004-ig végezte. 2003-ban megkezdte tanulmányait a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Hadtudományi Kar, Katonai vezető szakirány levelező képzésén.

Az MH 62. Bercsényi Miklós Gépesített Lövészdandár felszámolását követően ugyan a helyőrségben maradt, de átkerült az MH 37/4. Műszaki zászlóalj állományába és a zászlóalj hadművelési részlegvezetői beosztásába nevezték ki és egyben 2004. szeptemberében őrnagyi rendfokozatba léptették elő.

2006-ban sikeresen befejezte egyetemi tanulmányait és megszerezte katonai vezetői MSc diplomáját. 2007-ben első missziós vezénylelésére került sor Afganisztánba, MH PRT 2. váltásában töltötte be az MH első Infrastrukturális tiszti beosztását (CIMIC funkcionális tisztként) Pol-e-Kumriban. A több mint 7 hónapos művelési vezényleését követően Székesfehérvárra, az MH ÖHP állományába került, a Haditechnikai főnökség, műszaki-technikai főtiszti beosztásba. 2010-ben megbízott műszaki-technikai főmérnök (haditechnikai főnök-helyettes), 2011-ben alezredesi rendfokozatba léptetik elő és 2011-2012 között az MH ÖHP műszaki-technikai főmérnöke. 2012-ben áthelyezik az MH ÖHP Szárazföldi Hadművelési

és Kiképzési Főnökség, Harctámogató blokk, kiemelt főtiszti beosztásba, egyben az MH ÖHP rangidős műszaki kiemelt főtisztje. 2013-tól szakaszosan a Harctámogató blokk, megbízott blokkvezetője (főnökhelyettes) is.

2015. júliusától tartós nem-fegyveres NATO beosztásba vezénylik a NATO C-IED COE-hoz, Madridba, ahol Műszaki Elemző kiemelt főtiszti feladatokat lát el az Erők Felkészítéséért felelős blokkban. A 2019-ig szóló vezénylése alatt mélyíti el ismereteit és szerez megfelelő tapasztalatot a NATO C-IED feladatrendszerének tervezése, szervezése és végrehajtása terén.

NATO vezénylésének ideje alatt 2015-16-ban sikeresen elvégezte a Szent Gergely Népfőiskola, pályázatíró és projektmenedzser posztgraduális képzését, valamint 2017-ben megkezdte a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, doktorképzését is.

2019-ben az MHP Kiképzési Csoportfőnökség kiemelt főtiszti beosztásába helyezik, ahol az MH missziós felkészítésének koordinálásért felelős, illetve az MH C-IED felkészítések koordinálásáért, valamint az MH középvezető szint képviselőjét látja el NATO különböző C-IED fórumain.

2020. novemberében a NATO Közép-európai Többnemzeti Hadosztály-parancsnokság (HQ MND-C) Műszaki főnöki beosztásba vezényelték.

1998-2024 között közel húsz különböző nemzetközi gyakorlaton szerzett nemzetközi tapasztalatot.

2010-től különböző NATO fórumokon (EOD WG, C-IED WG, MILENG WG) képviselte az MH-t, illetve a NATO kiküldetése ideje alatt a C-IED vonatkozású NATO stratégiai szintű rendezvényeken vett részt.

Kétszer az Árvízvédelemért, egyszer a Vörös-Iszap Katasztrófa-helyzet felszámolásában végzett feladataiért kapott „Katasztrófa-elhárításért Szolgálati Jel” elismerést. A „Békefenntartásért és a tartós nem-fegyveres külszolgálat Szolgálati Jel” tulajdonosa, a „Tiszti Szolgálati Jel I-II és III.” fokozatokat megkapta, illetve a „Szolgálati Érdemjel Bronz Fokozatát” érdemelte ki. Elöljárói számos alkalommal emléklappal és emléktárggyal ismerték el munkáját, feladat-végrehajtását.

Jelenleg angol nyelvből van STANAG 6001 – 3.3.3.3., illetve Katonai szakanyaggal bővített felsőfokú komplex „C” típus nyelvvizsgálója, valamint orosz és spanyol nyelvekből alapfokú nyelvvizsgálója.

Házas, három fiatal felnőtt boldog édesapja!